

Masterclass advisering v.o.

09 en 10 oktober
2012

**SWV vo de Meierij, m.m.v. Jacqueline Marselis,
Lidewij de Koeijer, Marianne van Baal,
Vincent Verstappen en Marlies Peters**

Inleiding

- Welkom
- Passend onderwijs:
Aandacht voor intensieve noodzakelijke samenwerking in het kader van de overdracht van po naar vo
- Voor een goede start is een goed advies nodig
- Warme overdracht en warme ontvangst:
Leren van elkaar po van vo maar zeker ook andersom
- Vervolg voor vo

Programma

- Van Pro tot VWO : de kenmerken, de toelatingseisen en het perspectief na het voortgezet onderwijs
- Harde criteria
  - de leerresultaten in het basisonderwijs in relatie tot het te geven advies
  - intelligentiegegevens in relatie tot het te geven advies
- Pauze
- Zachte criteria
  - Pedagogische en didactische kenmerken in relatie tot het te geven advies
  - de leerstijl en meervoudige intelligentie in relatie tot het te geven advies
- De vertaling naar casuïstiek

Doel vanmiddag

leerkrachten en ib-ers beter toe te rusten voor het opstellen van een vo-advies, gericht op de verschillende leerwegen.

Adviseren naar het voortgezet onderwijs:

een hele kunst en een hele klus

Het advies van de basisschool

- Is zorgvuldig tot stand gekomen
- Met zicht op het kind
- Met kennis van zaken van de beperkingen van het vo
  - Meerdere docenten
  - Vrije situaties
  - Veel wisselingen
- In overleg met i.b. en collega's uit de bovenbouw
- Volgens een heldere procedure
- In goede communicatie met de ouders

Huidige procedure

- Zoek iemand naast, voor of achter je van een andere school en wissel uit hoe op dit moment de advisering tot stand komt.
- Vul daarna het formulier in “Primair onderwijs Standaarden overgang” met iemand van je eigen school.
1^e kolom: hoe goed is het al geregeld op je eigen school (op een schaal van 1 tot 10)
2^e kolom: hoe belangrijk vind je de verschillende standaarden?

Kennis van zaken

- Kennis van typen van voortgezet onderwijs (vo)
- Kennis van leerlingenkenmerken in het vo
- Zicht op vervolg na het vo

Van praktijkonderwijs tot voorbereidend wetenschappelijk onderwijs

Wat voor schooltypen zijn dat?
Welke leerlingen zitten daar?
Wat zijn de vervolgmogelijkheden?

Het praktijkonderwijs typering

- Aangepaste basisvorming
  - weinig theoretische vakken (Nederlands, rekenen en Engels)
  - veel en vooral praktische vakken (bv. techniek, winkelpraktijk, groen/dierverzorging)
- Veel stages
- Veel aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling
- Voor elke leerling een individueel ontwikkelingsplan
- Veel en intensieve contacten met ouders/verzorgers

Een praktijkonderwijsleerling

- Heeft forse leerachterstanden
- IQ tussen 55 en 80
- Heeft extra begeleiding nodig om zelfstandig te worden
- Heeft praktijkgericht onderwijs nodig
- Heeft behoefte aan veiligheid en geborgenheid

*“Ik hoor en ik vergeet,
ik zie en ik onthoud,
ik doe en ik begrijp”*

Wat zijn de vervolgmogelijkheden?

- Voor een aantal leerlingen eindonderwijs
- Uitoefening van eenvoudige taken in allerlei sectoren
- Voor andere leerlingen bestaat de mogelijkheid om via het MBO op niveau 1 een arbeidskwalificatie te behalen
- Voor enkele leerlingen bestaat de mogelijkheid nog extra kwalificaties te behalen

Het VMBO

- Betekenis: voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
- De sectoren
- De leerwegen

De sectoren in de leerwegen 1

- Zorg en welzijn
- Techniek
- Economie
- Groen

De sectoren in het VMBO 2

- Een sector in het VMBO bereidt leerlingen voor op hun vervolgopleiding en het werk dat ze later gaan doen.
- Leerlingen kiezen aan het einde van het tweede leerjaar voor een sector met een vast vakkenpakket.

Het VMBO en de leerwegen

- De Basisberoepsgerichte leerweg
- De Kaderberoepsgerichte leerweg
- De Gemengde leerweg
- De Theoretisch gerichte leerweg

De basisberoepsgerichte leerweg 1

- Theoretische vakken als Ne, En, Wi en biologie
- Theorie en praktijk (praktische sector-oriëntatie)
- Verhouding praktijk en theorie $\pm$ 25%- 75%
- Examen in vier algemene vakken en een beroepsgericht vak

Basisberoepsgerichte leerweg de leerling

- Heeft leerachterstanden van 1 – 2 jaar
- Neemt de leerstof alleen op met gerichte hulp en ondersteuning
- Leert door te doen met een concreet stappenplan
- Heeft een korte spanningsboog
- Leert mét de leerkracht in een positieve benadering
- Kan eenvoudige teksten met lage informatiedichtheid lezen
- Kan met hulp eenvoudige rekenvaardigheden toepassen

Basisberoepsgerichte leerweg Wat zijn de vervolgmogelijkheden?

- In het MBO niveau 1 en 2
- In een één of tweejarige vakopleiding
- Werken na de opleiding als uitvoerend assistent

Kaderberoepsgerichte leerweg

- Theoretische vakken als Ne, En, Wi, biologie en bijv. economie
- Meer theorie dan de basisberoepsgerichte leerweg
- Theorie wordt veelal op praktische wijze geleerd
- Examen in vier theoretische vakken

Kaderberoepsgerichte leerweg de leerling

- Neemt de leerstof met beperkte hulp op
- Leert door te doen aan de hand van duidelijke en herkenbare opdrachten
- Kan zich wat langer concentreren op een taak
- Leest begrijpend en studerend op elementair niveau
- Kan rekenvaardigheden als hoofdrekenen toepassen
- Heeft een leerachterstand van 0,5 tot 1 jaar

Kaderberoepsgerichte leerweg Wat zijn de vervolgmogelijkheden?

- In het MBO niveau 3 en 4
- In een vakopleiding niveau 3 en in een middenkaderopleiding niveau 4
- Werken na de opleiding als zelfstandige beroepskracht en als beperkt leidinggevende

VMBO-vormen met meer aandacht voor de praktijk

- Vakcollege:
Voor Basis- en Kaderleerlingen (vanaf leerjaar1)
Meer praktijk (ongeveer 12-14 uur), in samenwerking met ROC
- Leerwerktraject (na leerjaar 2)
Een leerroute voor Basisleerlingen met meer praktijk en minder theorie.

Gemengde en Theoretische leerweg

- T: Alleen theoretische vakken
- G: een beroepsgericht vak naast de theoretische vakken
- Examen in bijna alle theoretische vakken

Theoretische leerweg de leerling

- Neemt de lesstof zelfstandig op en legt zelf verbanden
- Leert met minder sturing
- Kan zich goed concentreren op taken die zijn cognitieve vaardigheden aanspreken
- Kan begrijpend en studerend teksten lezen met een redelijke informatiedichtheid
- Kan zelfstandig rekenvaardigheden toepassen
- Heeft doorgaans nauwelijks of geen leerachterstand

De theoretische leerweg Wat zijn de vervolgmogelijkheden?

- In het MBO niveau 4
- In een middenkaderopleiding niveau 4
- In het HAVO klas 4

Havo en VWO

- Alleen theoretische vakken
- Geen beroepsgerichte praktische vakken
- Havo: 5 leerjaren en Vwo: 6 leerjaren
- Na drie jaar kiezen voor een profiel

Havo/Vwo

- 1 of 2 jarige brugperiode
- Determinatieperiode
- Rol Cito-score /ander tweede gegeven

Havo/Vwo

de Havo-leerling

- Kan (met hulp van de docent) een eigen mening formuleren
- Laat initiatieven veelal over aan de docent
- Kan met hulp van de docent reflecteren op het eigen handelen
- Kan zelfstandig werken (eventueel met een planner) met wat sturing van de docent.
- Kan hoofd- van bijzaken onderscheiden
- Kan probleemoplossend werken.

Havo/Vwo

de Vwo-leerling

- Formuleert graag een eigen mening
- Neemt zelfstandig initiatieven
- Kan in hoge mate reflecteren op het eigen handelen
- Kan zelfstandig aan een planning met behulp van een planner werken
- Kan hoofd- van bijzaken onderscheiden
- Kan in hoge mate probleemoplossend werken

Onderbouwing advies mbv harde criteria

- LWOO/PRO criteria
- LVS (omzetgegevens naar niveau)
- Drempelonderzoek
- Cito
- Intelligentie

LWOO- Pro Criteria

LWOO:

Leerling moet voldoen aan specifieke criteria op het gebied van intelligentie, leerachterstanden en evt sociaal-emotionele problemen

- IQ tussen 75 en 90
- Leerachterstand tussen 1,5 en 3 jaar op 2 domeinen (LA 0,25-0.50)
- N.B:combinatie op gebieden Technisch lezen en Spelling niet voldoende!)

of

LWOO criteria vervolg

- IQ tussen 91 en 120
- Leerachterstand tussen 1,5 en 3 jaar op 2 domeinen (LA 0.25-0.50)
N.B:combinatie op gebieden Technisch lezen en Spelling niet voldoende!
- Sociaal – emotionele problematiek

PrO- criteria

- IQ tussen 55 en 80
- Leerachterstanden van meer dan 3 jaar op 2 domeinen (LA >0.50)
N.B:combinatie op gebieden Technisch Lezen en Spelling niet voldoende!
- evt. ook sociaal – emotionele problematiek

Procedure LWOO-PrO leerlingen

- Vroege aanmelding
- Onderwijskundig rapport aangeleverd door PO-school verplicht!
- Recente toetsgegevens
- Aanvullende onderzoeksgegevens aanleveren indien van toepassing
- Indien nodig aanvullend onderzoek door VO-school
- Aanvraag LWOO-PrO-indicatie bij RVC door VO-school

Methode-onafhankelijke gegevens

- CITO LVS, waaronder ook entreetoets in groep 6 en 7
- Drempelonderzoek of CITO-eindtoets
- Vanaf 2013:CITO:
  - eindtoets basis (doelgroep:T-Havo-VWO, A-B-C scores CITO)
  - Eindtoets niveau (doelgroep:B-K leerlingen, D-E scores CITO)

CITO LVS

Niveau	Niveau eind groep 8	Leerrendement	Vervolg- onderwijs
E	Tot eind groep 5 (DLE 30)	< 50%	PrO
D	Tot eind groep 6 (DLE 40)	> 50% en < 66%	LWOO/VMBO
C-	Tot eind groep 7 (DLE 50)	> 66% en < 83%	VMBO (basis/kader)
C+	Tot eind groep 8 (DLE 60)	> 83% en < 100%	VMBO (gemengd/ theoretisch)
B	Tot een jaar voorsprong	> 100% en < 117%	HAVO
A (+)	(DLE 70) Meer dan een jaar voorsprong	> 117	VWO

Drempelonderzoek

- Toets richt zich alleen op het didactisch presteren van de leerling
- 5 toetsen op gebied van TL, SP, BL, RE en WS
- Scores uitgedrukt in Didactisch Quotient en in DLE's
- Gebruik in PO naast of in plaats van de CITO-eindtoets
- Vaak gebruikt voor Pro en VMBO leerlingen, vanaf GT CITO eindtoets

Drempelonderzoek (Vervolg)

Rapportage:

- TL telt voor het advies niet mee
- Advies gebaseerd op gemiddeld Didactisch Quotiënt (DQ)
gemiddelde = 100
- Didactische leeftijd (aantal lesmaanden)
- DLE: maand waarin een basisschoolleerling deze prestatie gemiddeld levert
- Leerachterstand (LA) te bepalen voor LWOO-PrO indicatie
- Cito-score: gekoppeld aan DQ: gemiddelde!
- Profiel belangrijk: Liggen taal- en rekenprestaties erg uiteen:
kan reden zijn om te kiezen voor andere leerweg dan
aangegeven!

CITO-eindtoets

- **Advies**

Bij een bepaald resultaat hoort een bepaald advies;

Hierbij gelden de volgende **richtlijnen**:

- < 520 - [Basisberoepsgerichte leerweg](#) (met LWOO)
- 520 - 524 - [Basisberoepsgerichte leerweg](#)
- 524 - 528 - [Kaderberoepsgerichte leerweg](#)
- 528 - 538 - [Gemengde/theoretische leerweg](#)
- 538 - 545 - [havo](#)
- 545 - 550 - [vwo](#) ([atheneum](#) / [gymnasium](#) / [tweetalig vwo](#))

NB: Per vo-school kunnen hier kleine verschillen in bestaan

opdracht

Ga met je buurman of buurvrouw in gesprek over de mogelijk toegevoegde waarde van de afname van een intelligentieonderzoek ter onderbouwing van je advies.

Intelligentie

Definitie van intelligentie:

Het vermogen om:

- *relaties (tussen personen en/of zaken) te begrijpen*
- *(na) te denken*
- *problemen op te lossen*
- *je aan te passen aan nieuwe situaties*

Meest gebruikte testen

- WISC III
- NIO
- SON-R

WISC III

- Geeft een indicatie van verbale en performale (inzichtelijke) capaciteiten
- Doelgroep: kinderen van 6 tot 16 jaar , individueel af te nemen
- Subtesten:

<i>Verbaal</i>	<i>Performaal</i>	<i>Aanvullend</i>
Informatie	Onvolledige tekeningen	Figuren vergelijken
Overeenkomsten	Substitutie	Doolhoven
Rekenen	Plaatjes ordenen	Cijferreeksen
Woordkennis	Blokpatronen	
Begrijpen	Figuur leggen	

NIO

- Geeft een indicatie van het onderwijsniveau
- Doelgroep: leerlingen van groep 8 PO tot en met leerlingen van klas 3 VO
- in groepsverband af te nemen
- **Subtesten:**

<i>Verbaal</i>	<i>Symbolisch</i>
Synoniemen	Getallen
Analogieën	Rekenen
Categorieën	Uitslagen

SON-R

- Non-verbale intelligentietest
- Individueel af te nemen
- Doelgroep:
  - doven en slechthorenden
  - mensen met spraak-taalproblemen
  - allochtonen
- 4 subtesten:
  - analogieën
  - mozaïeken
  - categorieën
  - patronen

Intelligentiescores en onderwijsniveau (1)

<i>IQ-score</i>	<i>Interpretatie Kaldenbach</i>
> 130	Zeer begaafd
121 – 130	Begaafd
111 – 120	Bovengemiddeld
90 – 110	Gemiddeld
80 – 89	Benedengemiddeld
70 – 79	Laag begaafd / moeilijk lerend
50 – 69	Lichte verstandelijke beperking / licht zwakzinnig
35 – 49	Matige verstandelijke beperking / matig zwakzinnig

Intelligentiescores en onderwijsniveau (2)

<i>IQ-score</i>	<i>Advies NIO</i>
vanaf 118	Zwaarder VWO (gymnasium, TTO)
Vanaf 116	VWO
108 – 116	HAVO
100 -107	VMBO TL
90 - 100	VMBO KB
80 – 90	VMBO BB
55 – 80	Praktijkonderwijs

Intelligentieprofielen

1. Verbaal = Performaal
2. Verbaal > Performaal
3. Verbaal < Performaal

Belang intelligentieonderzoek voor het onderwijs

- Inzicht in sterke en zwakke kanten
- Kan een mogelijke verklaring geven voor leer- en/of gedragsproblemen.
- Kan ondersteunend zijn bij advisering vanuit het PO richting het VO

Onderbouwing zachte criteria

Criteria die meespelen bij de onderbouwing van een advies:
Pedagogische en didactische kenmerken:

- Tempo/diepgang
- Praktische oriëntatie
- Concentratie
- Doorzettingsvermogen
- Huiswerkattitude
- Zelfstandigheid
- Verantwoordelijkheid
- Complexiteit
- Samenwerken
- Veranderen

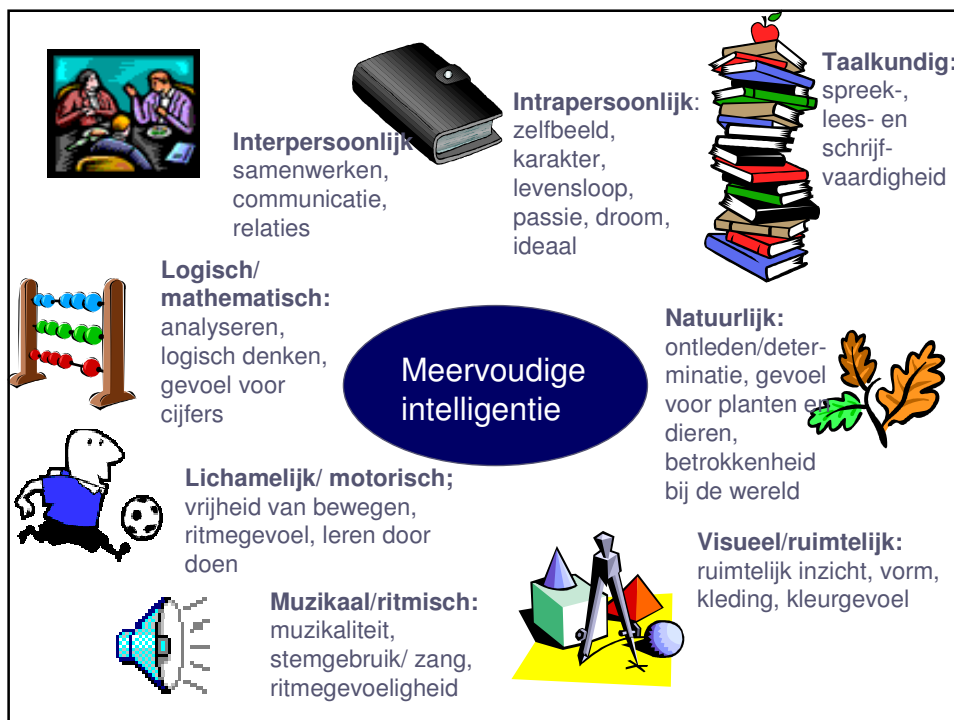

Gedifferentieerd kijken

- Kijk niet alleen naar de het totaalbeeld (bv getal CITO-eindtoets, DQ drempelonderzoek), maar naar de losse onderdelen
- BL en RE belangrijke gegevens: relatief lage scores op deze gebieden zijn belangrijke voorspellers voor het niveau
- Scores in een neergaande of een opgaande lijn bij het LVS zetten vaak door, neem dit mee in de advisering
- Kijk naar de compenserende en belemmerende factoren vanuit de "zachte criteria"

Leerstijlen en meervoudige intelligentie in relatie tot het advies

Kernpunten in de theorie MI

- Iedereen is in het bezit van alle intelligenties
- Bij sommige mensen is een bepaalde intelligentie extreem ontwikkeld
- Iedere intelligentie heeft een eigen ontwikkelingstraject
- Intelligenties werken samen
- Er zijn verschillende manieren om intelligent te zijn binnen een bepaalde categorie

Leerstijlen van Jan Vermunt

- Reproductiegericht
- Betekenisgericht
- Toepassingsgericht
- 'Ongericht'

Leerstijkenmerken

- Regulatie-activiteiten
- Motivatiebronnen
- Leeractiviteiten
- Opvatting over leren

Samenvattend advisering VO

- De leerwegen, met de kenmerken en de toelatingseisen
- Het perspectief na het voortgezet onderwijs
- De leerresultaten in het basisonderwijs (LVS)
- Cito / drempelonderzoek en indien van toepassing intelligentiegegevens
- “Zachte” criteria
- Gedifferentieerd kijken
- De leerstijl en meervoudige intelligentie

opdracht

- Bespreek in tweetallen hoe je ervoor kunt zorgen dat er zoveel mogelijk draagvlak en overeenstemming is bij ouders over het te geven advies

Adviesprocedure -1-

Pre advies door basisschool

- Groep 7
Wees eerlijk en realistisch naar ouders toe!

Advies van de basisschool

- in eerste instantie opgesteld op basis van de eigen ervaringen
- oog voor het algehele functioneren van de leerling
- met uitkomsten van harde en zachte criteria het advies genuanceerd onderbouwen (op basis van gedifferentieerd kijken)
- zo nodig de afwijking motiveren
- leerling met specifieke ondersteuningsbehoefte (bijvoorbeeld: speciaal onderwijs) vroegtijdig melden bij en/of bespreken met het swv po

Adviesprocedure – 2 -

Uitgangspunt:

- Geef enkelvoudige adviezen: één onderwijsniveau
- Geef een advies voor een niveau, met indien nodig handelingsgerichte adviezen voor het betreffende kind (en dus niet voor een bepaalde vo-school)
- Het is aan ouders om een school te zoeken bij dit advies, rekening houdend met genoemde handelingsgerichte adviezen

Stappenplan toelating en determinatie VO

- Voorlichting basisscholen en open dagen voortgezet onderwijs scholen
- Aanmelding leerlingen van groep 8 in februari/maart
- Bij LWOO/PRO: aanvullend onderzoek, indien nodig
- Warme overdracht po/vo en Toelating
- Terugkoppeling toelating naar ouders en po-school
- Bij verschil tussen advies en plaatsing contact met po
- Bij mogelijke afwijzing moet het kind gezien zijn in het po
- Kennismaking op vo-school

Casussen

Om nog even te oefenen:

Twee voorbeelden uit de praktijk

Kijk eens in tweetallen.

Welk advies zouden jullie geven bij deze leerlingen?

Afsluiting

- Evaluatieformulier wordt via de mail verzonden
- Certificaat wordt op verzoek nagestuurd
- Informatie komt ook digitaal op de site van het SWV PO en SWV VO de Meerij: www.de-meerij.nl
- Bedankt voor jullie aandacht!

